

YEREL BASINDA KADIN GAZETECİLER: GAZİANTEP ÖRNEĞİ*

Semiray YÜCEBAŞ**

Özet

Gazetecilik mesleğinin genel olarak eril kodlara sahip olduğu söylenebilir. Kadın gazetecilerin bu eril ortamdaki deneyimleri gazetecilik mesleğinin kadınlar açısından nasıl algılandığının öğrenilmesi açısından önemlidir. Özellikle yerel bağlamda, kadın gazeteciler, profesyonel meslek kodlarına sinmiş bulunan genel toplumsal cinsiyet kodlarıyla olduğu kadar, özgül yerel kültürel kabullerle de karşılaşmak durumundadır. Kadın gazeteciler bu kabullerle müzakereye, bazen onu yeniden üreten etkileşimlere girişmek ya da ona karşı mücadele etmek durumundadır. Buradaki çalışmada da Gaziantep yerel basını örneğinden hareketle kadınların gazetecilik deneyimleri görüşmelerle incelenmeye ve analiz edilmeye çalışılmaktadır. Odak grup olarak gerçekleştirilen görüşmelere erkek gazeteciler de dahil edilmiştir. Yapılan görüşmelerde kadınların Gaziantep bağlamında, gazetecilik mesleğini sürdürürken erkek egemen bir yapıyla mücadele etmek zorunda kaldıkları görülmektedir. Bu süreçlerde kadınların iş hayatlarında, özellikle, erkekler tarafından korunması gereken çalışanlar olarak görüldüğü takip edilebilmektedir. Gaziantep'teki basın kuruluşlarında çalışma ilişkileri aile gibi tanımlanmakta, kadınlar ayrıca çalışırken eril davranış kalıp ve kabullerine uyum göstermek zorunda kalmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ataerkillik, gazeteci, Gaziantep, kadın, yerel basın

*Bu çalışma, GAP Bölge Kalkınma İdare Başkanlığı tarafından finanse edilen ve Gaziantep Üniversitesi İletişim Fakültesi'nce 2018 yılında gerçekleştirilen "GAP Bölgesi'nde Faaliyet Gösteren Yerel Medya Kuruluşlarının Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi - İhtiyaç Analizi Yapılması ve Eylem Planı Hazırlanması" isimli proje kapsamında yazar tarafından gerçekleştirilen görüşmelerden üretilmiştir.

**Dr. Öğr. Üye., Gaziantep Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, semirayyucebas@gmail.com

WOMEN JOURNALISTS IN THE LOCAL PRESS: THE CASE OF GAZİANTEP

Semiray YÜCEBAŞ*

Abstract

It can be said that the profession of journalism generally has masculine codes in Gaziantep. It is important to look at the women experiences as journalists in this masculine environment from women viewpoints and to learn how they perceive this profession. Especially in a local context, female journalists have to encounter specific local cultural codes and accept them in addition to other general gender codes which permeate into the journalism's professional codes. Women as female journalists have to negotiate with these assumptions, sometimes by engaging in interactions in order to reproduce them, or by struggle against them. In this study, the journalistic experiences of women and their contents are put into examination and analysis via conducting interviews based on examples from Gaziantep local press. Male journalists have been also included in the interviews and organised as a focus group. In these interviews, it has been deduced that women practicing their profession as journalists have to struggle with a male-dominated structure in Gaziantep. In these experiences, it can be observed that women are seen as employees who need to be protected, especially by men. Working relationships are defined as a family in press organizations in Gaziantep. Moreover, in their work environment, women have to adapt to the masculine behavior patterns and accept them.

Keywords: *Journalist, Gaziantep, gender, local press, patriarchy*

*Asst.Prof., Gaziantep University, Faculty of Communication, Department of Public Relations and Publicity, semirayyucebas@gmail.com

YEREL BASINDA KADIN GAZETECİLER: GAZİANTEP ÖRNEĞİ

GİRİŞ

Kadınların gazetecilik mesleğindeki konumları ve çalışma pratikleri egemen toplumsal cinsiyet kodlarından ayrı düşünülemez. Yerel bağlamlarda bu kodların belirleyiciliğinin daha etkili olduğundan söz etmek mümkündür. Buradaki araştırma, kadın gazeteciler için etkili olan egemen toplumsal cinsiyet kodlarının işleyişini özellikle ekonomik anlamda gelişmiş olan ve bunun çelişkilerini kültürel yaşamda da hisseden bir kente odaklanarak incelemeyi hedeflemektedir. Gaziantep'teki kadın gazetecilerin meslek deneyimlerini etkileyen toplumsal cinsiyet kabullerinin, bunlara yönelik dirençlerinin ve söz konusu kalıpları yeniden üretme pratiklerinin neler olduğunu araştırmanın taşrasını yitirmiş veya merkezinin taşralaştığı bir ülkenin cinsiyet rejimine ve bu rejimin basın sektörüne sirayet etme biçimine de ışık tutacağı düşünülebilir.

Çalışmada kuramsal çerçeveye ve kadın gazetecilerin Türkiye'de yaşadığı sorunların genel bir resmini ortaya koyan araştırma ve incelemelere yer verildikten sonra, Gaziantep şehri özelinde gazetecilerle yapılan görüşmeler analiz edilmektedir. Bu görüşmelere, egemen toplumsal cinsiyet kodlarının kadınların mesleki deneyimini nasıl çerçevelediğini ortaya koyabilmek ve kadınların bu süreçlerle kurdukları etkileşimi anlaşılır kılmak adına, erkek gazeteci ve çalışanlar da dahil edilmiştir. Odak grup şeklinde yapılan bu görüşmelerle ağırlıklı olarak erkek gazetecilerin inşa ettiği bir çalışma deneyiminin kadınlar tarafından paylaşılan, üstü örtülen ya da karşı çıkan içerikleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Gaziantep'te günlük olarak yayınlanan ve 14'ü Basın İlan Kurumu'ndan ilan alan toplam 17 gazete bulunmaktadır (Basın İlan Kurumu, 2020). İlan alan gazeteler içerisinde Basın İlan Kurumu'nun (2020) verilerine göre, 110 gazetecinin 39'u kadındır. Ancak yapılan görüşmelerde aktif çalışan gazeteci sayısının 10'u geçmediği öğrenilmiştir. Gaziantep'teki basın kurumları küçük

ölçekli kurumlardır. İçerik anlamında da birbirine yakın olan gazetelerin ulusal düzeydeki egemen politik ve ekonomik kabullere uygun içerikler ürettiklerini söylemek mümkündür. Görüşme yapılan kurumlar çoğunlukla aile işletmeleridir. Ancak içlerinden ikisinin profesyonel bir girişim olarak diğerlerinden görece farklılaştığı söylenebilir (Özellikle Grup 3 ve 4).

Araştırmada görüşmeler erkek ve kadın gazetecilerle birlikte odak grup görüşmesi şeklinde yapılmıştır. Kadın gazeteciler özellikle çalıştıkları kurumun aile gibi olduğunu söyleyerek erkek meslektaşları ile birlikte görüşme yapmayı tercih etmişlerdir. Yalnızca bir gazetede kadın (Aysel) ve erkek gazeteciyle (Mevlüt) ayrı ayrı görüşülmüştür. Görüşmeler, Gaziantep'teki beş gazetenin çalışma ortamlarında, 6'sı kadın ve 6'sı erkek olmak üzere toplamda 12 aktif olarak çalışan gazeteci ile 2018 yılı Nisan ayı içerisinde gerçekleştirilmiştir.1 Çalışmada yarı yapılandırılmış sorulara verilen yanıtlar, farklı temalara ayrılarak sistematik olarak incelenmektedir. Değerlendirme aşamasında görüşülen kişilerin isimleri değiştirilerek aktarılmıştır. Çalışmada, Gaziantep'te çalışan kadın gazetecinin sayısının az olması nedeniyle görüşmecilerin kimliklerini gizlemek için gazete isimlerine yer verilmemiştir.

Ulusal ve Yerel Düzeyde Kadın Gazetecilerin Serencamı

Merkezle gerilimli bir ilişkiye sahip ancak mutlak bir ayrışmaya değil, esnek bir tanımlamaya karşılık gelecek (Bora, 2010, s.180) olan yereldeki egemen toplumsal cinsiyet kodlarının ve bu kodlarla kadınların giriştikleri etkileşimlerin, Türkiye'deki kadın gazetecileri anlamak için önemli olduğu söylenebilir. Ayrıca kadın gazetecilerin yerel basındaki konumlanış stratejilerini ortaya koymak, yerel medyanın toplumsal cinsiyet rejimini çalışma düzeyinde nasıl kurguladığını da gösterecektir. Ancak yerel medyayı tanımlamak ve onun Türkiye'deki sorunlarını, potansiyellerini ve ekonomik ve siyasal çerçevelerini açıklamak, söz konusu araştırmanın zeminini de anlaşılır kılmaları açısından önemli görünmektedir. Yerel medyayı, Gezgin (1998, s.129), dağıtımı bütün ülke genelinde yapılmayan, ancak basıldığı yerde dağıtılan ve bu nedenden dolayı yayınlandığı bölge ile ilgili haberlere geniş yer veren basın kuruluşları

---

1 Ek'de görülen her grup, bir gazeteye karşılık gelmektedir.

için kullanıldığını belirtmektedir. Özcan'a göre yerel medya demokratikleşme, çeşitlilik ve temsil bakımından büyük önem taşımaktadır (Özcan, 2016, s. 22). Yerel medya, ulusal ölçekte yayın yapan kuruluşların yer veremediği yerel düzeydeki sorunları, talepleri ya da faaliyetleri alımlayıcılara aktarır veya yerel yöneticileri denetleyen ve kamuoyunun oluşmasını sağlayan bir rol oynayabilir (Bkz; Temel, Korkmaz vd., 2012, s.129; Karaduman, 2017, s.287; Girgin, 2009, s.237). Ilgaz'a (2003, s.180) göre, yerel medyanın, o bölgenin halkıyla bütünleşmeyi sağlayan bir özelliği de bulunmaktadır. Yerel medya belirli bir kentin hafızası, kültürel birikiminin taşıyıcısı ya da bunun yeniden üretilmesinin de mecrası olabilir. Alankuş (2001) ise yerel medyanın güçlü olmasının küreselleşme karşısında da önemi bulunduğunu belirtmektedir. Yerel medya ulusala veya küresele yerelin sözünü taşımanın bir aracı olabilir. "Yerel basın; bireyin, yerel kültüre ve yerel çevreye ihtiyaç duyduğu noktada, bireyin lokal yaşamındaki en büyük destekçisi ve başvuru kaynağı olmaktadır" (Arslan ve Arslan, 2016, s.181). Ancak yerel medya da tıpkı diğer medya biçimleri gibi sosyo-ekonomik ve kültürel alan tarafından sıklıkla sınırlandırılır. Yerel yönetimler, ekonomik beklentiler ve kaygılar ve okurların, izleyicilerin ve hatta çalışanların toplumsal değer yargıları ve alışkanları medya içeriklerinin şekillenmesinde önemli bir rol oynar. Toplumsal cinsiyete dair egemen kodları da bu çerçevelene işlemine dahil etmemiz mümkün görünmektedir.

Ulusal düzeyde yapılan araştırmalarda gazetecilik mesleğinin eril bir kod içerdiği (Asker, 1991, s.100) metalaşma, erkekleşme, her şeye yeten süper kadın olmanın yarattığı zorlukların kadınların çalışma hayatını etkilediği (Etike ve Demir, 2017, s.143), kadınların karar süreçlerinde yer almadıkları, yükselmek için erkeklerden daha fazla çaba sarf etmeleri gerektiği² (Tekvar, 2016, s.234; Tufan-Tanrıöver, 2000, s. 191) ve tacizin kadınlar tarafından en önemli sorunlar arasında gösterildiği (Kuyucu, 2013, s. 60) tespit edilmiştir. Köker (2007, s. 123-125) kadınların medyada yıldız kategorisinde diğer bir deyişle ünlü olma sebebiyle istihdam edildiğini, bunun da daha alt kademedeki kadın çalışan

² Ayrıca kadın gazetecilerin mesleğin muhtemel zorluklarıyla erkek meslektaşlarına göre daha fazla etkilendikleri söylenebilir. Örneğin, kadın gazeteciler üzerine yapılan bir çalışmada, kadın gazetecilerin yaşam doyumu düşüklüğü ve yüksek düzeyde mesleki tükenme yaşadıkları görülmüştür (Asit ve Şahin Kırpalp, 2017: 294).

eksikliğini görünmez kıldığını vurgulamaktadır. Dursun da (2011, s. 629) kadın muhabirlerin çoğunun, onların ev içi sorumluluklarının adeta bir uzantısıymış gibi düşünülen sağlık, çocuk bakımı, moda, güzellik vb. alanlarda haber yazmaya yönlendirildiklerini teşhis etmektedir. Yerel medya üzerine yapılan araştırmalarda da kadın gazetecilerin farklı özgüllükler bağlamında olsa da erkek egemen bir çalışma ortamı içerisinde bulduklarını kanıtlar niteliktedir (Eroğlu ve Arslan, 2017; Alyakut, 2018; Bilecen, 2020; İçten ve Erduran, 2020). Türkiye'nin merkez şehirleri dışında yapılan araştırmalarda erkek egemen bir mesleki ortamın oluşmasını sağlayan bazı önemli sonuçlara ulaşılmıştır. Kocaeli'nde yapılan bir araştırmada (Alyakut, 2018, s. 28) mesleğin erkek bir meslek haline dönüşmesinde, kadın gazetecilerin iş yükünün fazla olması, ucuz iş gücü olarak kullanılmaları ve meslekte yükselme sorunları ön plana çıkmıştır. Ayrıca egemen toplumsal cinsiyet kabullerinin kadın istihdamını basın sektöründe önemli ölçüde etkilemektedir. Örneğin İçten ve Erduran (2020, s. 16) araştırmasında işverenlerin yerel medyada kadın gazetecileri işe almama sebepleri arasında “Evlendir, çocuk sahibi olur çalışamaz”, “Geç saate kadar mesaiye kalamaz”, “Sahada her yere gidemez” gibi gerekçelerin ön plana çıktığını tespit etmişlerdir. Bu etkenler aynı zamanda meslek içi uzmanlaşma pratiklerinde de karşılık bulmaktadır. Örneğin Mersin'de yapılan bir diğer araştırmada (Eroğlu ve Arslan, 2017, s.283) da erkek gazetecilerin polis-adliye gibi alanlarda daha çok istihdam edildiği tespit edilmiştir.

Öte yandan erkek egemen bir çalışma ortamının çıktıkları olan haberlerin toplumsal cinsiyet kalıplarını yeniden üreten bir niteliğe sahip olduğunu vurgulayan birçok araştırmaya rastlanmaktadır. Mater ve Çalışlar'a (2001, s. 167) göre haber, konusuyla, kaynağıyla, diliyle, görüntüsüyle ve – çoğunlukla- editörleriyle erkektir. “Kadın medyada sadece bir nesne olarak temsil edilmekte, bu temsilde sınırlı bir şekilde yer bulmakta ve bu sınırlı haberlerin dahi izlenme oranı kaygısıyla verildiği görülmektedir” (Parsa, 2012, s. 581). Ayrıca kadına yönelik temsiller aracılığıyla şiddetin de meşruluk kazanan bir düzeyde haberleştirildiğine tanık olunmaktadır. “Haber medyasının kadına karşı erkek şiddetini normalleştirmeye katkıda bulunan anlatı stratejileri geliştirmesi ve cinsiyetçi kodlarla iş görmesi, cinsel suçları ve kadına yönelik şiddeti gündelik

hayatın sıradan ve gerçekleşmesi kesin bir parçası haline getirmektedir” (Dursun, 2010, s. 23). Kadınlara yönelik şiddet haberlerinin normalleştirme stratejilerine dayanması daha genel düzeydeki kadın temsillerinin de bir uzantısıdır. “Kadınlar ancak toplumsal ahlak, iffet, namus konuları etrafında ele alınarak buna uygunlukları veya çoğunlukla da bundan sapmaları dahilinde haber konusu olmaktadır” (Saktanber, 2011, s. 201). Mater’e (2006, s. 110) göre mağdur, kurban, vitrin malzemesi olmak, namus taşıyıcılığı ve acayiplik kadar iyi anne, iyi eş, güzellik ve alışveriş gibi konular da kadınların haberlerdeki temsilini çerçeveleyen unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Gaziantep diğer kentlere nazaran toplumsal cinsiyet eşitsizliği açısından yüksek bir kategori içerisinde yer almaktadır (Kavas, 2018, s. 14). Gaziantep kentini de kapsayan bölgede cinsiyet rejiminin erkeği merkeze alan bir soy ideolojisi ile şekillendiğini, akrabalık ilişkilerinin etkili olduğunu, kadının büyük oranda geleneksel rol ve statüler tarafından çerçvelendiğini, “analık” ve “ev hanımı” rollerinin burada daha fazla belirleyici olduğu görülmektedir (Ökten, 2009, s. 311). Gaziantep yerel medyasının haber içeriklerinde de kadına yönelik bu cinsiyet rejiminin izlerini görmek mümkündür.

Kadın Odaklı Habercilik Raporu										
Şehir	Gazete Sayısı	Kadın İlgili Toplam Haber	Kadın Uyumlu	Kadın Uyumsuz	Uyumsuz Değişkenlerin Tekrar Sıklığı					
					Kadına Yönelik Cinsel Suçu Haklılaştırma	Kadın Bedenini Metalaştırma	Egemen Toplumsal Roller Teyit	Suçla Maruz Kalan Kadını İfşa veya korumama	Negatif İletilerle Cinsiyet Vurgusu	Tekrar Sıklığı Toplam
Adıyaman	3	57	22	16	1		11		5	17
Gaziantep	6	363	129	150	12	2	92	20	27	153
Mardin	3	83	31	29	4	1	23	1	4	33
Kilis	2	52	14	18			13		5	18
Şırnak	2	12	8	4			4			4
Batman	2	137	37	41	1		28	1	11	41
Şanlıurfa	3	124	52	38			29		10	39
Süirt	1	20	14	-						
Diyarbakır	3	223	83	38		3	29	1	7	40
Toplam	25	1.071	390	324	18	6	229	23	69	345

Tablo 1. GAP illeri kadın odaklı habercilik raporu (Yücebaş vd., 2019, 72)

GAP illerini kapsayan bir yerel medya araştırmasında kadınlara yönelik haberlerin sunumları içerikleri bağlamında incelenmiştir (Yücebaş vd., 2019, s. 72-73). GAP illeri arasında Gaziantep en fazla kadın içeriği üreten illerin başında gelmektedir. Ancak bu haberlerin yaklaşık yarısında egemen toplumsal cinsiyet rejimini yeniden üreten niteliklerin bulunduğu tespit edilmiştir.³

Gaziantep'te Kadın Gazetecilerin Çalışma Stratejileri: Bulgular ve Değerlendirme

Gaziantep kenti, sanayisi, turizmi ve değişen kentsel mekan ve kültürel coğrafyası ile birlikte (Bkz, Karadağ, 2011) kalkınan bir şehirdir. Yüksel'e (2011, s.

³ Araştırmada ele alınan haberlerde örneğin kadınların salça üretmeleri, Gaziantep yöresel yemeği olan ve genellikle bayramlarda yenilen "yuvalama" mesaisi gerçekleştirmeleri ya da kadınların toplumsal cinsiyet rollerine uygun kurslarla meslek edindirildiğine dair belediye projelerinin sıklıkla yer verildiği görülmektedir. Ayrıca söz konusu araştırmada kadına yönelik haberlerde suçun faili olmaları durumunda kadın ifadesinin kullanımına, kadının mağdur olduğu durumlarda kimliğinin ifşa edilmesi gibi hususlara da rastlanıldığı tespit edilmiştir (Yücebaş vd., 2019, s. 72-73).

379) göre de Gaziantep yeni oluşan gecekondu semtleri, derinleşen yoksulluk ve şehirde giderek artan gelir eşitsizliği Gaziantep'in neo-liberalleşmenin 'model kenti' olmasının diğer yüzüdür. Uysal (2011, s. 464), Gaziantep'te hızla gelişen sanayinin siyaseti de biçimlendirdiğini vurgulayarak, Gaziantep sermayesinin muhafazakar bir niteliğe sahip olduğunu belirtmektedir. Bu durum, medya girişimciliğinin ilişkide bulunduğu ekonomik habitusun temel niteliklerini ortaya koymaktadır.

Gaziantep'te erkek egemen çalışma disipliniyle şekillenmiş profesyonel kodlar ile yereldeki ailevi değerlerden üretilmiş kadınlık pozisyonlarının bir karması ile karşılaşmak mümkündür. Burada kadının çalışma hayatının bu ikili yapı ile girişilmiş müzakere ve etkileşimlerle yani bir ataerkil pazarlıkla şekillendiği görülür. Kandiyoti'nin (2011, s. 126) geliştirdiği ataerkil pazarlık kavramı, iki cinsin uzlaştığı ve rıza gösterdiği ama bununla birlikte karşı koyulabilen, yeniden tanımlanabilen ve gözden geçirilebilen cinsiyet ilişkilerini düzenleyen bir kurallar dizisinin varlığına işaret etmektedir. Kadın gazeteciler için bu pazarlığın günlük bir rutin olduğu söylenebilir.

Kadınlar Açısından Gazeteciliğin Mesleki Zorlukları

Kadınlar Gaziantep'te mesleklerinin öncelikle, zor bir iş olduğunu belirtmektedirler. Kadın olmak meslek için zorluğun kaynağıdır.⁴

"Evet çok zorlandığım oldu. Gaziantep'te basın sektöründe çalışmak bir bayan olarak çok zor bir meslek." (Günseli)

Kentin egemen cinsiyet sistemine dair bir vurgudur Günseli'ninki. Ancak diğer yandan başka bir kadın gazeteci bu zorluğun kaynağını mesleğin doğasıyla irtibatlandırır.

"Saha bambaşka, soğuğu var, sıcağı var. Sürekli mücadele."
(Mevhibe)

⁴ Sancar'ın (2012, s. 192) belirttiği gibi, Türkiye'de kadınların annelik ve ev kadınlığı ile bağdaşacak, örneğin öğretmenlik, hastabakıcılık, ebelik gibi mesleklerde eğitilmeleri bir devlet politikası olarak desteklenmiştir. Gazetecilik pek bu kategoriye uygun düşmemektedir.

Sahada çalışan genç bir kadın gazeteci ise karşılaştığı bir zorluğu şu şekilde aktarır:

"Valinin bir toplantıydı. Bütün herkes erkek bir tek ben varım ve ben hiçbir şekilde öne çıkamıyorum. Çok da dar bir alan. En son dayanamadım bağırdım. "Allah rızası için ya tek kadın benim beni öne çıkarın." Bunu Vali duydu. "Gel buraya" dedi. "Ne oldu" dedi. Dedim, "Vallahi böyle böyle... Hepsi erkek iri yarılar tamam ben de iri yarıyım ama benim öne çıkmam lazım hiç fotoğraf alamadım." O gün mesela Vali bütün sergi boyunca gel buraya demişti. "En başından en sonuna kadar hani neredesin bak sana poz vereceğim" deyip deyip, sürekli bana fotoğraf çektirmişti. Zor oluyor her anlamda zor oluyor." (Şükran)

Bir genelleme içermese de burada kadının mesleğini gerçekleştirme ancak sesini yükseltmesi veya isyan etmesiyle mümkün olabilmektedir. Bu sesi de yine erkekler arasında üst kademedeki birisi duyar ve kadına bir alan açılır. Bu örnek, ele aldığımız bağlamda kadına yönelik doğal yetersizliklere ilişkin geleneksel kabulleri de yansıtmaktadır. Bir erkek gazeteci de benzer bir kabule sahiptir:

"Geçen havaalanına gittik. Fatma Şahin'i karşılamaya gidiyoruz. Uçak dediler ki "saat 1 de gelecek". Biz saat 12'de gittik havaalanına, bekliyoruz. Uçak dediler "rötar yaptı 4'te gelecek." Biz o soğukta üç buçuk saat boyunca havaalanında bekledik. Şimdi bir bayan, bekleyen bayan arkadaşlar da vardı, görseniz böyle çıt kırıldım." (Necmi)

Kadın gazeteciler, çıt kırıldım veya narin görünmenin dezavantajlarından kurtulma çabasında bulurlar kendilerini.⁵ Görüşmeye katılan kadın gazetecilerden biri, meslekteki ilk yıllarında giyimiyle ilgili yapılan yorumları şu şekilde aktarır:

⁵ Eril ya da dişil görünmenin düzenli olarak belli kıyafetler giyerek, belli alışagelmış yollardan giderek, saçını belli bir şekilde uzatıp şekillendirmekle ilgisi bulunmaktadır (Stone, 2015, s. 99). Kadın gazetecilerin bazıları için de narin veya dişil görünmek bir handikap olarak görülür.

"X (giyim) mağazasından gelmiştim ve bizim oradaki ortamımız çok farklıydı. Mini etek giyeceksiniz, topuklu ayakkabı giyeceksiniz ve sürekli bakımlı olacaksınız. Buraya geldiğimizde de tabii o sektörden çıkıp gelmenin o çıtı pıtı, bana şey demişlerdi, "sektördeki ömrü 3 ay". "Daha fazla değil" demişlerdi. Ben, 17. Yılımı bitiriyorum." (Nurten)

Aynı kadın gazeteci yaşadığı zorlukların kaynağında diğer kadınların yer aldığını aktarır.

"Bir şey söyleyeyim mi size? Ben en büyük sıkıntıyı erkek arkadaşlardan değil, kadın arkadaşlardan gördüm. Bana bu sektörde 3 ay ömrü olan, topuklu ayakkabılar makyaj saç "3 ay". "3 ay" diyen kadın arkadaşımdaydı yani. Şu an kendisi sektörde değil. Ama oydu öyle yargılayan, dışlayan ve asla selam vermeyen, bir şey sorduğumda asla cevap alamadığım." (Nurten)

Gaziantep yerelinde kadın gazetecilerin mesleki eril kodlarla tanışmaları egemen cinsiyet rejimine dahil olmuş kadınlar tarafından da sağlanır. Kadınlar arasındaki ilişkileri belirleyen daha çok bu söz konusu geleneksel kodlardır.

Öteyandan aynı gazetede çalışan Şükran ve Günseli, aralarında abla-kardeş ilişkisi bulunduğunu söylemektedirler. Özellikle erkek gazete sahibi görüşme odasından ayrıldığında⁶ şimdi rahat konuşabiliriz diyerek maaşların yetersizliği, fazla mesai, Gaziantep'te örgütsüzlük ve dayanışmanın yeterli olmaması gibi konularda eleştirilerini dile getirmişlerdir. Görüşmelerden anlaşıldığı kadarıyla gazeteciler arasında Gaziantep'te genel bir mesleki dayanışmanın sınırlı olduğu, rekabetin egemen olduğu bir ortamda çalışmak durumunda kalındığı ve kadınlar arasındaki dayanışma olanaklarının abla-kardeş gibi geleneksel kodlarla inşa edilebildiği görülmektedir.

Bunun yanı sıra Gaziantep'te kamusal alanda kadından beklenen rolün karşı cins ile mesafeye dayanması söz konusudur. Erkek bir gazete patronu kadınların "ne yapamayacaklarını" ortaya koyar:

⁶ Gazete patronu odadan çıkarken belindeki silah belli oluyor. Oysa gazete sahibi, Gaziantep'teki gazeteci olmayan mafyavari ve gazeteciliği şantaj aracı olarak kullanan gazetecilerden yakınmişti.

"Haberı koparmak için samimi olmanız lazım. Ama kadının samimiyeti yanlış anlaşılıyor. Erkek muhabbet ediyor, şakalaşıyor, bir çay bir sigara o anda onu gevşettiği anda ağzından lafı alma, haberi alma şansı var ama bir kadın o şeye geldikten sonra karşısındaki kişinin bakışı farklı olabiliyor. O zaman, kadın kendini çekiyor." (Güngör)

Gazeteciliğin erkeklerin daha kolay kıvırdıkları bir meslek olduğuna dair bu imada taşra kültürüne dair bir ahbaplık ilişkisinin mesleğin cinsiyet rejiminin çerçevesini çizdiği görülmektedir. Nurten kadınların yaşadığı mesleki ilişkilerdeki sınır ihlaline dair bir anısını aktarmaktadır:

"Mesela ben bir spor röportajına gittim. Çok ünlü bir spor adamıyla. Biz buluştuk artık röportaja başlayacağız. Ben hazırım, kaydımı açmışım, notlarımı açmışım, soruma başlayacağım. Baktı baktı... "biz akşam işte", Nostaljiydi galiba, "Orada buluşalım. Orada daha rahat oluruz" dedi bana. Ben o tesise kadar gitmişken, geri döndüm." (Nurten)

Kadın gazeteciler, bu tür tacizlerle çok sık karşılaşmadıklarını da söylemektedirler. Ancak bir ihtimal olarak tacizin her biri için davranışlarını, sözlerini ayarlamanın vesilesi olarak tepelerinde dolaştıklarını görmek mümkün. Gazete patronları, kadın gazeteciler için bu tehdidi işin bir gerçeği olarak görmekteler. Erkek gazeteci çalıştırmanın doğal kabulleri de buradan örülmektedir.

"Ben gazete patronu olarak söylüyorum. Tabii ki kadın gazeteci sayısını kendi iş yerimde belirli bir sayıda bırakıyorsunuz. Yerel gazetesiniz zaten her işi yapacak eleman bulma sıkıntısındasınız. Yeri geldiğinde arkadaşımız gidiyor, fatura tahsilatı da yapıyor. Yeri geldiğinde gazetesi gitmemiş oluyor, onu da götürüyor. Onun için tabii ki erkek personel sayısının daha fazla olmasını istiyorsunuz." (Güngör)

Gaziantep'te kadın gazeteci sayısını arttırmak gazete patronları için külfettir. Collin ve Kauffer de (2015, s. 104) kadın işsizliğinin kaynağını buraya dayandırmaktadırlar: "Çalışma hayatındaki ayrımcılıklardan önce, işe almada ayrımcılık söz konusudur. Kadın işsizliği başka şeylerin yanı sıra bundan

kaynaklanır.” Gaziantep’te de bu tür gerekçeler, işverenlerin bazıları tarafından istihdamın yetersizliği konusunda birer sebep olarak görülmüştür. Ancak görüşülen gazete patronları bunları istihdam için bir gerekçe olarak görmez. Söz konusu gerekçeler Gaziantep’te araştırmanın daha sonraki bölümünde görüleceği üzere daha çok çalışma esnasındaki korumacı davranışların sebepleri olarak kurgulanmıştır.

Öte yandan yönetici konumdaki bir kadın gazeteci, kadın gazeteci çalıştırmayı tercih etmeme sebepleri arasına bölgesel farkı da eklemektedir:

"Bir dönem öyleydi mesela. Kadın sayımız fazlaydı. Bu sefer de organizeye gidilecek, ya nasıl göndereyim, gidemez. Bizim acil erkek eleman almamız lazım olmuştu. Biraz yaşadığınız bölgeyle de alakalı aslında. Yani sonuçta bölgemiz biraz zor... işte Güneydoğu, Doğu Anadolu olunca biraz problem oluyor." (Nurten)

Bu zorluğun, özellikle merkez şehirlerle karşıtlık üzerinden kurulmuş olması da dikkat çekicidir. Buna göre, katılımcılar açısından Gaziantep’te işyeri geleneksel ve aile ilişkileri ile örtülmüş ve çalışamama durumu bölgesel ve kültürel farka dayandırılmıştır.

Mekan ve zamanın kadın için uygunsuzluğu görüşmelerde sürekli işlenen bir husustur. Gazetecilik mesleği için gerek duyulduğu düşünülen zaman⁷ ve mekan esnekliği kadınlar için mesleği Gaziantep’te zorlaştırır. Erkek gazeteciler için ise bu kolaylıkla üzerinden atlanılacak bir durumdur:

"Bu gün, bir işte, gece bir kaza olduğunda veya gece farklı bir haber olduğunda, bu bayan muhabiri oraya göndermenizin imkanı yok. Ama erkek muhabirinize bir telefon açtığınızda, "ya şurada şu olay var" dediğinizde hemen hızlı bir şekilde hareket edip olaya gidip haberi gerçekleştirebiliyor." (Necmi)

Kadın gazetecilerin belirli haberlere gidebileceğine yönelik kabul, doğal

⁷ Gazetecilik çalışma biçimlerinin geleneksel olarak haberciliğin zamanı olmaz mefhumunun yeni çalışma biçimlerinde sermaye sahibinin elini rahatlatan da bir unsur olduğu görülmektedir (Kaderoğlu Bulut, 2019, s.257).

bir cinsiyet farkı olarak yorumlanmaktadır. Gaziantep'te kadın gazeteciler erkeklikle çerçevelenmiş bir alanda var olmaya çalışmaktadırlar. Bu durum, Walby'in (2014, s.277) vurguladığı gibi, kadınların ev dışına çıkmalarına olanak veren ama ezilmişliklerinin kamusal alanda sürmesine vesile olan ve tekil erkek egemenliğinden çok, kolektif olarak gerçekleşen bir kamusal patriarkanın, kadın gazetecilerin çalışma ilişkileri için de bir çerçeve oluşturduğuna karşılık gelmektedir.

Kadın Gazetecileri Korumak

Yapılan görüşmelerde gazete yöneticilerinin işyerini bir aile gibi kurguladığı ve kadın gazetecilerin de kendilerini bu ailenin bir parçası olarak gördüğü fark edilmektedir. Mesleğin uygulanmasının ailevi kodlara dayanması, yerel ve cemaatvari ilişkilerin profesyonel mesleki kodların yerine geçmesine neden olabilmektedir. Çünkü yerel düzlemlerde kadına toplumca kabul edilebilir (memurluk, öğretmenlik gibi) bir rol ya da buna dahil olma şansı yakalayamamışsa ev kadını olmak dışında bir tercih üretmek pek de mümkün görünmemektedir (Çur, 2005, s.123). Bu nedenle çalışma ortamının da en azından evin uzantısı olabilecek bir kodla yüklenmiş olması gerekmektedir. Dolayısıyla yereldeki iş deneyimleri, kadınlar açısından çoğunlukla ailevari ilişkilerle tanımlanmak durumundadır. Dolayısıyla kadın gazeteciler, bu kurgunun uzantısı olarak, korunması gereken çalışanlardır. Bu durum Bourdieu'nun küçük izole profesyonel ortamlar için gerçekleştirdiği tasvire de uygundur:

"İş dünyası küçük izole profesyonel ortamlardan oluşur (hastanede bir servis, bakanlıkta bir daire vb.) bunlar neredeyse bir aile gibi işlev görür ve hemen her zaman erkek olan müdür babacıl bir otorite uygular. Bu, şefkatli bir sarmalama ile baştan çıkarma üzerine kurulu bir otoritedir; bir yandan işlerin yükü, diğer yandan kurumda olan her şeyle ilgilenme zorunluluğuyla müdür genellikle kadınlardan oluşan alt düzey çalışanlara (hemşireler, asistanlar, sekreterler vb.) genel bir koruma sunar ve onları kurumla ve kurumla özdeşleşmiş kişiyle yoğun, hatta kimi zaman patolojik bir [duygusal] yatırıma teşvik ederler." (Bourdieu, 2014, s.77-78)

Kadın gazetecilere yönelik Gaziantep'teki gazete sahiplerinin veya yönetici pozisyonda olanların tavrı da bununla paralellik taşımaktadır. İdareci bir pozisyonda olan bir kadın gazeteci, iletişim fakültesi mezunu genç bir kadın muhabir ve erkek gazete sahibi ile birlikte yapılan görüşmede çoğunlukla söz alan gazete sahibi şunları söylemektedir:

"Eğer bir gazetede Şükran'nın işini yaptığı bir de bay varsa genelde bütün yükü ona yüklüyoruz. O saatlerde onu gönderiyoruz. Mesela ben o saatte burada çalışan Saffet var. Benim gönlüm ona da razı olmuyor. Şükran olacağına, Saffet gitsin diyoruz." (Necip)

Gazete yöneticisinin buna yönelik gerekçesi ise şudur:

"Şükran nihayetinde okulunu bitirmiş gelmiş bizim evladımız, kızımız. Kendisini koruyup kolladığımızı hissetmezse o da burayı benimseyemez. O şunu diyebilmeli "Günseli hanım Necip bey beni evladı gibi seviyor, beni koruyor, kolluyor." Zaten bunu hissedemezse ne mesleğinde başarılı olabilir ne buraya bir şey verebilir, ne de buradan kendi bir şey alabilir." (Necip)

Dolayısıyla Gaziantep özelinde meslekte başarılı olmak ile bir ailenin içerisinde yer almak arasında bir bağlantının bulunduğunu söylemek mümkündür. Kadın gazetecilere yönelik korumacılık, onları her habere göndermemekle sonuçlanır. Özellikle gece işleri önemli bir sorundur:

"Ya o bayan, o saatte nasıl gelecek, nasıl gidecek, en azından o erkek bir şekilde gelir yapar ve gider." (Günseli)

"Akşam saatlerinde akşam programlarına gece programlarına genelde kadın arkadaşları göndermemeye gayret ediyoruz. Ya da gidilirse de işte biz Güngör beyle gidiyoruz ya da mutlaka bir arkadaşına emanet ediyoruz bayan arkadaş. Sorun yaşamasin, evine sıkıntısız ulaşsin aileden de ters bir şey gelmesin ki ertesi gün eleman işe gelebilsin." (Nurten)

Kadın gazetecilerin kimisi için bu son derece doğal bir durumdur. Örneğin bir kadın gazeteci bunu "koruma içgüdüğü" (Şükran) olarak tanımlamaktadır.

Emanet edilmek suretiyle ancak habere çıkarabilen kadın gazeteciyi korumanın bir başka yolu da onu steril toplantılara göndermektir.

"Sorunlu bir yer olduğunda salmıyoruz. Mesela genelde işte belediye meclislerine, STK toplantılarına, özel haberlere veya toplantılara gönderiyoruz." (Salih)

Emanet olarak kadın, aile gibi olan bir çalışma ortamında özellikle yöneticiler tarafından korunmak suretiyle mesleğini yapabildikleri ve kendilerine işyeri içerisinde bu sayede bir alan açabildikleri görünmektedir. İçten ve Erdurun (2020, s.18) araştırmalarında, Gaziantep'in de aralarında bulunduğu bazı illerdeki daha az kurumsal ve aile anlayışının hakim olduğu kurumlarda mesleki toplumsal cinsiyet eşitliğinin ve karar alma mekanizmalarında eşit söz hakkının gerçekleştiği tespit edilmiştir.⁸ Hatta görüşmelerde birçok kadın gazeteci yaşanan maddi sıkıntıları, çalışma haklarından doğan kimi kayıpları bu ailevari ilişkiler bağlamında ele alıp, işverenlerine karşı 'anlayışlı' bir tutum içerisinde. Bu durumun ayrıca Gaziantep'te görüşme yapılan kadın gazetecilerin ev ve iş yeri arasında bir gerilim yaşadıklarına dair çok fazla bir şikayet de bulunmalarıyla da ilgisi bulunabilir.⁹ Çalışma mekan ve zamanı, burada eve (aileye) göre ayarlanmış, düzenlenmiş, uydurulmuş ve kurgulanmıştır. Söz konusu gerilimi daha çok medya patronları dile getirmektedir. Kadın gazeteciler aktif olarak çalışabilmelerini diğerlerinin aksine bunları belirli şekillerde aşabilmiş olmalarına dayandırır.

Öte yandan aile ilişkilerine benzer korumacılık anlayışının, aile ideolojisinin¹⁰ aile dışına taşan niteliğine de bir örnek teşkil edebileceğini ihmal etmemek gerekmektedir. Ailevari bir çalışma ortamı ve korumacılık, gazetecilik mesleğindeki erkek egemen yapının açık olmayan ama etkili bir meşruluk kaynağı olarak görülebilir. Üstelik eril tahakkümün görünürlüğüne engelleyen

8 Ancak Mersin'de yapılan araştırmada (Eroğlu ve Arslan, 2017, s.283) kadın gazetecilerin yönetim kademelerinde ve karar mekanizmalarında etkili olmadığı tespit edilmiştir.

9 Kadın gazeteciler için benzer sorunların yaygınlığı son dönemde yapılan bir araştırmada da tespit edilmiştir (TGS, 2021) Ancak Gaziantep'teki kadın gazeteciler araştırma bağlamında bu tür sorunları anmamış veya bunların üstesinden gelebildiklerini belirtmişlerdir.

10 Gittins'e (2011, s.193) göre, eşitlikçi olduğu iddia edilen aile ideolojisi, tanımı gereği eşitsiz kavramlar olan toplumsal cinsiyet, yaş ve otorite kavramları üzerine kuruludur.

başat tema da işyerinin aile göstereni ile tanımlanması olur. Çünkü aile zaten, "apolitik ve kadın için doğal yaşam alanı olarak varsayılınca modern ideolojilerin dışında kalmaktadır." (Sancar, 2012, s.197).

Kadın Gazeteciler İçin Başarının Yolları ve Başarı Stratejileri

Kadın gazeteciler her şeye rağmen mesleklerinde başarılı olabildiklerini söylemektedirler.

"Yoo, ben hiçbir zorluğunu yaşamadım şimdiye kadar. Belki kendimi kabul ettirmiş olmanın verdiği bir şey... Muhatap olduğum insanlar bana kadın olarak farklı bir bakış açısıyla bakmadılar. Dediğim gibi kendimi kabul ettirdim o anlamda." (Aysel)

"Ben çok zorlanmadım. Kişisel olarak sahaya girmekte zorlanan vardır ama ben pratiktim adliye muhabiriydim. 2-2,5 yıl adliyede muhabirlik yaptım. Pratik olarak aradan çıkabiliyordum...Ben sivriydim biraz." (Olca)

Kendini meslekte kabul ettirmekle sivri olmak arasında kurulan bir bağlantı başarının anahtarı olarak da görülür. Kadınların kendini kabul ettirebilme hali, her kadın için geçerli değildir. Aysel, zorluklarla mücadele edemeyen kadınlardan da yakınmaktadır:

"Belki biz çok eskiden beri yaptığımız için zorluklarını kaçıp gitmemeyi tercih edenlerdenizdir. Şimdi çok şey yapamıyorlar, şartları herkes kaldıramıyor... Şimdi geçen gün bir örnek vereceğim size. Yolda bir kameraman arkadaşla bayan muhabir, yeni başlayan bir arkadaş gördüm. İnsanları durdurup bir soru sorup insanlardan cevap almaya çalışıyorlardı. Hiç kimse cevap vermedi. Yüzlerindeki bıkkınlık bile dedim ki herhalde fazla sürmez. Bu kızımız da artık yani kendine farklı bir meslek bulur." (Aysel)

Başarılı kadın olmak, aynı zamanda bir tercihte bulunmayı da beraberinde getirir. Bu tercih kadına yüklenen toplumsal roller ile kariyer arasındadır. Bu tercih ya toplumsal normun kadına yüklediği anlamların dışına çıkmakla ya da normun içinde kalarak sosyo-ekonomik düzlemde uzaklaşmakla

sonuçlanmaktadır. Bourdeiu da (2014, s.134) özellikle üst düzey konumlarda çalışan kadınların başarılarının karşılığını sembolik mallar ekonomisindeki daha düşük (boşanma, geç evlilik gibi) bir başarıyla ödediklerini belirtir.

Görüşmelerdeki kimi aktarımlarda da bu tür örneklerin verildiğine rastlanılmıştır. Şehirdeki büyük bir medya organizasyonunu eşiyle birlikte yöneten Mevhibe şunları aktarır:

"Genelde hep bizi, geçiş olarak bayanlar kullanıyor. Biz piyasaya çok fazla bayan muhabir yetiştirdik, özellikle basın yayın mezunu. En son, Huriye hanım Huriye Üstün yine basın yayın mezunuydu. Bizde de çok iyi bir şekilde yetişti. Ayrılmasının tek sebebi kendisi istese bile.. Aile izin vermiyor. Yani anne ve babası öğretmen olmasına rağmen. Mesela bizde nöbet sistemi var. Mesela o nöbet sistemi yüzünden işten ayrıldı." (Mevhibe)

Kadın gazetecilerin başarılı olmalarında, işin talepleri ile evin talepleri olarak ayırabileceğimiz ikili kodun yarattığı çelişkiyi aşabilmek belirleyici olabilmektedir. Medya patronları da kadınların yaşadığı söz konusu çelişkinin farkındadır:

"Ama şöyle bir şey oluyor, buraya özgü "dışarı çıkacak mı" diye bir iletişim fakültesi mezunu bir kız. Babası gelmişti. Önce bozacağım sonra "tamam" dedim, "çıkacak" dedim, sonra anlattım. Sonra nişanlandı. Nişanlısı organizeye tek başına gitmesin demiş. Gönderdim onu. Git nişanlının yanında otur dedim. O da gitti. Sonra da evlendi." (Mevlüt)

Aynı gazete patronu, genellikle Türkiye’de durumun benzer olduğunu belirtmesine rağmen İstanbul, İzmir gibi şehirlerde daha fazla kadın çalışan olduğunu da söyler. Yukarıda aktarılan ise gazetecinin Antep’in ayrıksılığına ilişkin tespitini içermektedir. Bu ayrıksılık, akrabalık ilişkileri ile şekillenmiş bir toplumsallaşma ve eril iktidarın daha fazla belirleyici olması şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla eril kodların taşıyıcısı olarak egemen ailevi kodlardan üretilmiş teamüller Gaziantep’te kadınlar için istihdamı engelleyen bir husus olabilirken, bazı örnekler için küçük kurumlar ve ailevari ilişkilerin

işyerine taşınması ile birer imkana dönüşmektedir.¹¹ Ailevi kodlar, korumacılık görünürlüğü ve alan açmanın imkanı olduğu kadar, buna dahil olunmadığı durumlarda, istihdamı engelleyebilir.

Bazı aktarımlarda aile ile iş arasındaki ikilemi¹² aşma imkanının rol model kadınlar aracılığıyla gerçekleştiğine tanık olunmaktadır.

"Ben yirmi yıldır sektördeyim. Fatma Şahin bu şehirde bakan olduktan sonra, özellikle de belediye başkanı olduktan sonra kadın hangi alanda olursa olsun kabul görmeye başladı. Net. Yani bunu hiç tartışmıyorum bile... Bir gün Cumhuriyet resepsiyonunda şehrin iktidar partisinin il başkanı ile beni bir belediye başkanı tanıştırdı. Yeni il başkanı olmuştu. Bana dediği "Benim kadınlarla işim olmaz." Adam böyle. "Benim kadınlarla işim olmaz." Sen kimsin. Bakan hanıma da ilksiyasete girdiği gün, "Ya git sen çoluğun çocuğunla ilgilen evinde enişteye yemek yap" deyip saha gezilerine gelmesine sınır koyup... ya bakanlık ve belediye başkanlığından sonra şehirde çok ciddi anlamda bakışlar değişti." (Mevhibe)

Kadının kendini ortaya koymasını engelleyen ataerkil kalıplar Gaziantep'te kamusal alanda her zaman karşısına çıkmaktadır. Kadının tanımlandığı yer olan ev içi ve ev içindeki görevleri dışına çıkması engellenmesi gereken bir durumdur. Bu engelleme de daha çok erkekler tarafından yapılan hatırlatmalarla, uyarılarla veya aşağılamalarla gerçekleşmektedir. Kadının kamusal alanda kendini kabul ettirmesi bu ataerkil yapılarla ve onun temsilcisi erkeklerle sürekli mücadele etmesini gerektirmektedir.

Kadının engellemesine bir diğer örnek de şu şekildedir:

¹¹ Görüşme yapılan kurumlardan Grup 2, Grup 3 ve 4, medya organizasyonu şeklinde örgütlenmiş, dergi, radyo veya televizyon gibi girişimleri de bulunmaktadır. Bu medya sahipleri kadınların çalışmamasını daha çok geleneksel kabullere ve dolayısıyla aileden kaynaklanan sorumluluklara kadınların öncelik vermesine dayandırmaktadırlar. Küçük ölçekli olan aile veya ailevari yapıya sahip olan diğerlerinde böyle bir gerekçe gösterilmemiştir. Ancak Grup 3'deki karı-koca sahipliği olan kurumda bu ikisi açıklamalarda geçebilmiştir.

¹² Bu çelişkinin çalışan kadınlar için can alıcı bir husus olduğu ortadadır. Ancak bunu artıran etmenlerden biri de iş ve aile yaşamının uzlaştırmaya yönelik yasal ve kurumsal mekanizmalara talep ön koşullarının oluşmamış olmasıdır (İlkkaracam, 2012, s.217). Belki bu kurumsal standartların oluşmamış olması da bu sorunun rol modeller ve çeşitli imgelerle çözülmesine imkan tanımaktadır.

"Bir gün Rifat Hisarcıklıoğlu'nu karşılıyoruz havaalanında, hiç unutmuyorum yani. Ölürüm herhalde unutturum. Koca Antep'in aklınıza gelebilecek bütün protokolü VIP'te. Biz de üç tane kadın kenardayız, bekliyoruz. Elimizde de çiçekler. Türkiye'de genç girişimciler kurulunu ve kadın girişimciler kurulunu kurmuş ve ilk ziyaretini Gaziantep'e yapmıştı. Bütün erkeklerdeki bakış şuydu: "Bunların ne işi var burada ya. Bunlar niye gelmişler." Neyse biz aldırış etmedik. "Ne bileyim, senin annen yok mu, kardeşin yok mu, kızın yok mu? Anlatamam, o an" dedim. "Yer yarılısın içine gireyim." O kadar içim doldu. Ama tabii ki karşınızdaki insanlar şehri yöneten karar mekanizmasındaki insanlar. Hiçbir şey diyemiyorsunuz. Tabii ben kenara çekildim." (Mevhibe)

Diğer kadın meslektaşları adına da rahatsız olan kadın gazeteci bu tür sorunların artık Gaziantep'te kalmadığını da ilave etmektedir. Sorunun nasıl çözüldüğüne dair soruya karşılık, eskiden bakan olan bir kadının belediye başkanı olmasının algıyı değiştirdiğini söylemektedir. Öte yandan görüşmecinin eril cinsiyet rejimine dair eleştiriyi de yine kadını aile içinde tanımlayan kodlarla gerçekleştirdiği de görölmektedir. Erkekten beklenen öncelikli olarak annesi ve sonrasında ailedeki kadınları düşünerek diğer kadınlara anlayış göstermesidir. Hatta kadının çalışmasının yolunun erkekler tarafından açıldığına dair Gaziantep özelindeki kanılar da bu durumun bir uzantısı olarak okunabilir.

"Eskiden birisinin (kadının) iş yeri kurması, iş açması çılgnlıktı. Çevresi tarafından yadırganırdı, bırakın çalışmasını. Şimdi şu anda öyle bir şey yok. Herkes kendi gelinine, kızına iş yeri açıyor. Değişti yani. Eski Antep değil." (Mevhibe)

Gaziantep'teki ekonomik gelişmeler, Bora'nın da (2005) ifade ettiği gibi taşrada kentlerin, kentlerde taşraların inşa edildiği bir sosyo-ekonomik dönüşümün; kapitalist sermayenin merkezi ve çevreyi birbirinin içine yerleştirdiği ve bu vesileyle kentler arasındaki özgünlükleri de düzleyen bir kent imgesinin ortaya çıkmasına vesile olan dönüşümlerden ayrı düşünülemez. Bu bağlamda, sermayenin aile merkezli ama dış piyasalara da uzanan geniş menzilli farklı iş dallarında faaliyet gösteren işletme veya girişimlerin de önünü açmıştır.

Ailenin kadın üyeleri için (özellikle çocuklar) yeni iş sahalarına atılan girişimlerin de bu süreçte önü açılmış görünür. Bu tür işler daha çok eğitilmiş kızlara uygun görülen alanlar veya sahalar olabilmektedir. İletişim alanını da buna dahil etmek mümkündür. Dolayısıyla bu kadın görünürlüğü egemen cinsiyet kabulleri içerisinde modern yaşamla girişilmiş bir stratejik ilişkiyi yansıtmaktadır. Böylece kadın üzerinden gerçekleştirilmiş bir modernlik vasfı tesis edilmiştir. Kadın hem korunaklı bir alanda kalmış hem de modern olmanın görüntüsü garanti alınmıştır.

Kadınların taşrada kendilerini kabul ettirmesini katılımcıların eş, kız ve yaş ile bağlantılandırarak aktardığı görülmektedir. Katılımcıların bazıları eşleri veya aileleriyle birlikte bu işi yapmaktadır. Bir diğer kadın gazeteci ise babası ile birlikte çalışmaktadır. Gazetecinin babası, kadınların çalışması ile ilgili şunları aktarmaktadır:

"Bizde çok. Bizim gazetede kızım, haber müdürüm, kadın. Abone ve reklam işine bakan kadın. Bir muhabir kadın. Ben kadınlara sadece bizim sektörde değil. Ben her tarafta kadınların nerede olursa olsun olmasını isterim... Kaytaran başka işler yapan kadınlar da gördüm. Ama onları hemen dışarı koydum." (Doğan)

Kadın gazetecilere açılan yollar erkek egemen dünyanın izin verdiği veya teşvik ettiği ölçüde gerçekleşir. Hatta bazen kadın olmak, erkek gazetecilerin ulaşamadığı haberlere ulaşma imkanı da tanıyabilir.

"Ama şunu da söylemek gerekiyor, belki bunu kötü algılayanlar da oluyor ama il müdürlerinin tamamı erkek. Erkek bir gazeteci onlara gittiği zaman biliyorlar muhabbetin ne olacağını. Kadın geldiği zaman, karşılarında daha kibar, daha anlayışlı olan biri geldiği zaman, onlar daha sıcak bakıyorlar. Bir erkek gazeteci bir ay bekliyorsa ben bir hafta bekliyorum mesela." (Şükran)

Kadınlar için uygun görülen kibar, anlayışlı gibi davranış kalıplarını benimsemeleri kadın gazeteciler için bir avantaja dönüşebilmektedir. Haber kaynaklarının bu tutumu, toplumsal cinsiyet kodlarının hem kaynaklar tarafından

hem de sahadaki kadın gazeteciler tarafından yeniden üretilmesini ve örtük olarak işleyen ayrımcılığın farkına varılmamasını beraberinde getirmektedir. Bir kadın gazeteci bunu güven ilişkisi ile açıklamaktadır.

"Zaten, Gaziantep çok büyük gibi görünüyor ama çok da büyük bir şehir değil. Herkes herkesi tanıyor belli bir zaman sonra. Belki birçok erkek gazeteciye bile açılmayan kapılar sizin onlarda yarattığınız güven sonucu size açılabilir." (Aysel)

Bir diğer kadın gazeteci ise mesleği yaparken sıkıntı çekmemesini şu şekilde aktarmaktadır:

"Muhabir arkadaşlar anlamında sıkıntı olmuyor. Genelde saygılı oluyorlar, yer açıyorlar ya da bana yaşım itibariyle yapıyorlar. Bilmiyorum ama sıkıntı yaşamıyorum. Destek olmak isteyen, yardımcı olmak isteyen arkadaşlarımız oluyor." (Nurten)

İdari mercilerle belirli bir birikimin sonunda kurulan ilişkiler kadın gazetecilere belirle ölçüde olsa da bir rahatlama sağlıyor. Geleneksel cinsiyet kalıplarının şekillendirdiği akraba dizgesi içerisinde kadını dışıl niteliklerinden sıyrın kabuller, kadın gazeteciler için Gaziantep'te mesleki bir alan açabilmelerine vesile olabilmektedir.¹³ Belki de bunun, büyük bir şehri küçülten, yerel kabullere çeken bir niteliği bulunduğu da iddia edilebilir. Yaşça büyük olmak da yerel "saygı"nın bir kaynağı olarak karşımıza çıkmıştır. Yaşça büyük olmak, dışıl meziyetlerden uzaklaşılarak kazanılmış bir yerel saygının yolu olabilmektedir.

Sonuçta kadın gazeteciler için meslekte var olabilmek çoğunlukla eril bir merkeze sahip bir işyerine doğrudan veya dolaylı olarak dahil olmayı ya da belirli bir tecrübe ile kendini kanıtlamış olmayı gerekli kılmaktadır. Ayrıca belirli bir deneyime mukabil oluşturulmuş toplumsal ilişkilerin yani çevre ve

¹³ Kandiyoti,'ye (2011, s.83-84) göre, kadınlığın kültürel tanımlarının katılığı, güçlü mevkilerde olan kadınların 'kadınsı' olmaya, en azından 'cinsiyetsiz' ya da cinsellik açısından ulaşılmaz olduklarını (akraba olmayan kadınların bacı, teyze, anne gibi açıkça cinsiyetsizliğe vurgu yapan bir biçimde adlandırılmaları gibi) tanımlamaya yol açmaktadır.

tanışlıkların Gaziantep'teki gazeteci kadınların mesleki alanda kendilerine bir alan açabildiğine vesile olduğunu görmek mümkündür. Cinsiyet kodlarının geleneksel işleyişinin akrabalık, ailevari ilişkiler ve organik toplumsal etkileşimler gibi içerikleri kadının mesleki pratiklere katılmasının olanakları olmuştur.

Eril Bir Çalışma Ortamında Kadın Gazeteci Olmak

Kadın gazeteciler sahada kendilerini kabul ettirmek için erkeklerle mücadele halindedir. Bu durum onları erkek gibi davranmak veya davranmamak arasında bir ikilemde bırakır. Nazik olmak veya sivrilmek, sertleşmek görüşülen kadın gazetecilerin yaşadığı bir çelişkidir:

"Benim yaşadığım sıkıntı da belki boydan, belki kilodan kaynaklanan sıkıntılar var tabi. Aman şöyle çekilin kenara, ben öne geçeyim, aman işte en önde ben durayım, o konuda benim sıkıntılarım oluyor. Onlar kadar çevik hareket edemiyorum. Nazik olmaya çalışırken ben en arkada kalıyorum, onun sıkıntısını yaşıyorum." (Şükran)

Kadın gazetecinin vurguladığı 'nazik olma' çabası mesleği yaparken kendisine dezavantaj sağlamaktadır. Naziklik kadına atfedilen bir değer olduğu için alanda çalışırken bu özelliği terk etmek gerekir. Bu durum kadınların giyim tercihlerine de yansır:

"Şöyle söyleyeyim giyim tarzınızı bile değiştiriyorsunuz. Bir kere makyajlı çıkamıyorsunuz. Öyle topuklu ayakkabılarla eteklerle falan zaten mümkün değil çıkmanız. Salaş daha böyle dağınık görüntünüz olmak zorundaymış gibi bırakıyor insanlar sizi." (Nurten)

Kadını gösterenler aynı zamanda erkek bir dünyada kadın için iktidar hakkını geliştirmesini engelleyen hususlar olacaktır. Bu nedenle erkek dünyasına ait olmayan süs, makyaj ve takının en azından çalışırken çıkarılması gerekir. Kadın gazeteci sertleşir.

"Ben biraz öyleydim hocam. Okulda da belki hatırlarsın. Onun bana faydaları oldu mesela. Hiç böyle deli gibi makyaj yapıp şıkır şıkır

giyiniş giden bir insan olamadığım için ben bunun faydalarını gördüm. Ama sertleştim mi bu konuda geçmişten bugüne evet sertleştim. Sertleşiyor insan. Çünkü bunu yaparsam bu olacak diyebiliyorsunuz." (Şükran)

Kadınların giyim tarzına ve makyajına sahaya çıkarken dikkat etmesi gerekmektedir. Nitekim kıyafetler, ahlaki bir güvenoyu biçimi olarak görülmelidir (Bannerji, 2016: 269). Eğer topuklu ayakkabı giyip, makyaj yaparlarsa erkek meslektaşlarına benzemeyecekler ve bu durum onların mesleklerini yapmalarına engelleyecektir. Erkek bir gazeteci, mesleği belli süre yaptıktan sonra kadın gazetecilerin kendilerine benzediğini şu sözlerle aktarmaktadır:

"Artık sizden biri gibi oluyor. Rahat konuşuyorlar." (Necmi)

Bir kadın gazeteci ve yönetici ise daha açık bir şekilde ifade ediyor bu dönüşümü:

"Değişiyorlar. Bayandan eser kalmıyor." (Mevhibe)

Görüşülen kadın gazetecilerin erkek egemen bir ortamda çalışmalarını yorumlama hali farklılık gösterebilmektedir. Büyütülme şeklinden kaynaklı olarak mizacına da uygun bir ortamda çalıştığını söyleyen Aysel, salt bu nedenle kendini gazetecilik mesleğine uygun görmektedir. Kadınsı bir mizaca sahip olmamak gazetecilik mesleğine de doğal olarak uygun olmak anlamına gelir:

"Hani böyle kızım ne işin var senin o saatte dışarda ya da şurada ne işin var diye soran da olmadı. Yaşamadım hiç. Sert mizaçla büyütüldüğümüz için belki de yaşamadım. Yani bu soruya cevap verecek en son kişilerden biriyim. Kadın gazeteciden ziyade normal gazeteci olarak görüyorum kendimi." (Aysel).

Mesleği sert icra etmek görüşmecilerden biri için mesleğin doğasına karşılık gelmektedir. Bu sertlik ona yapışmıştır:

"Habere gittiğimizde falan olabildiğince ciddi, olabildiğince sert olmaya gayret. Zaten normalde de öyleyiz. Belki o bizim şeyimize de oturdu, yapıştı kaldı. Dışardan ben bu eleştirileri alıyorum. "Aysel çok sert

görüyorsunuz. Bazen insanlar yanına yaklaşmakta çekiniyor." Farkında değilim ben. "Aysel ciddi bir gazetecedir." Ne bileyim bunu bir övgü aracı olarak kullanıyorlar, ciddi olmayı." (Aysel)

Erkek bir medya patronu da kadın gazetecilerin işlerini yaparken ne kadar 'kadın' olma halinden uzaklaştıklarını şu cümlelerle aktarmıştır:

"Erkekten daha şeyler diyebilirim. En son Gülay milletvekilinin biri cemiyette basın toplantısına gelmişti, bir soruyla bir bozdu. Adama hakaret etti. Adamın önceki söylediğiyle sonraki söylediği şeyi yapmadı. "Siz yalan söylüyorsunuz" dedi. "Siz bize istediğiniz gibi söyleyemezsiniz" falan dedi." (Salih)

Gazeteci kamu adına haber yapan ve kamu adına soru soran kişidir. "Halk adına, halk için yapılanları duyurmak, sorgulamak ve kitleleri uyarmak gazetecinin birinci amacıdır." (Arsan, 2003: 133). Görüşmeci, mesleğin refleksleri ile hareket edip soru soran ve verilen cevaptaki tutarsızlığı fark edip bunu sorgulayan kadın gazetecinin değiştiğini belirtmektedir. Oysa o, işini yapmaktadır. Bu değişim, bir görüşmeci tarafından kadınsılığı yani 'yumuşak başlılık!', 'nazıklık' gibi özellikleri terk etmek olarak yorumlanır.

"Böyle mücadele etmeniz gerekiyor. Erkek bir adım şeyken onlara yollar daha kolay açılıyormuş gibi. Siz hep dişinizle tırnağınızla gelmek zorundasınız. Hep böyle kazımak zorundasınız. Hep kendinizi ispat etmek zorundasınız." (Nurten)

Erkek rollerinin kabulü, eril bir mesleki ortamda tutunmanın, kendini göstermenin ve geleceğini belirleyebilmenin bir koşulu olarak belirmektedir. Gaziantep'teki kadın gazeteciler erkek gibi olmanın, bu iş için doğal bir süreç olduğunu düşünmektedirler.

SONUÇ

Gazetecilik mesleği, başka birçok yerde olduğu gibi Türkiye'de de eril bir meslek olarak karşımıza çıkmaktadır. Eril bakış açısı, habere yönelik yaklaşıma, kurum içi ilişkilere, haber kaynakları ile etkileşimlere ve haber üretim tarzlarına

sirayet etmiş durumdadır. Yerel düzeyde ele alındığında da kültürel, siyasal ve ekonomik bağlamların farklı etkileşimlerinin, bu erilliği yeniden ürettiği görülür. Çalışmada ele alınan örneklem bağlamında değerlendirildiğinde, yerel düzeyde eril bir çalışma ortamına dahil olma yolları, bunlarla kurulan etkileşimler ve dayanma stratejilerinin Türkiye yerel basınındaki kadın çalışanların yaşadıkları genel istikametle ilişkilendirilebilir. Buralarda görüldüğü gibi eril egemen kodlarla kurulan etkileşimlerde, ailevi örüntüler, korumacılık, erilvari davranışlar veya cinsiyetsizlik gibi kimi var kalma stratejilerinin devreye sokulduğu görülmektedir. Bu var kalma stratejilerinin aynı zamanda belirli eril kalıpları yeniden üretme potansiyelinin de bulunduğu görüşmelerde kanıtlanmıştır.

Öte yandan yerel basın ölçeğinde ele alındığında kadınların çalışma hayatında, kendilerine yer açabilme deneyimleri yerelin profesyonel deneyim ve çalışma ilişkilerine dahil olma biçimleri hakkında da fikir verici olabilmektedir. Burada kadınların çalışma imkanı açabilmesinin yolu ise ailevi ilişkilerin yarattığı kimi olanaklar, ailevi bir çalışma ve işyeri anlayışı ile cinsiyetsizleşme ya da erilleşmek gibi stratejilerle gerçekleşmiştir. Bu etkileşim stratejilerinin kadınlar tarafından kabul edilmesinde, erkek mevkidaşlarının, yöneticilerinin ve haber kaynaklarının da önemli bir katkısı olduğunu ifade etmek gerekmektedir. Yerel düzeyde, kadın gazetecilerin aile içi ilişkilerle tanımlanmaları, korunmaları gerektiği ve cinsiyetsizleşme deneyimleri profesyonel mesleki pratiklere sinmiş görünmektedir. Kadın gazeteciler açısından Gaziantep'te mesleği icra etmek, eril bir ortamda geliştirilen stratejilerle mümkün olabilmektedir. Bu stratejilerin ise çoğunlukla egemen cinsiyet normlarını yeniden üreten bir niteliği bulunmaktadır. Ancak yine de kadınların deneyimlerinin taşrada gazeteciliğin kadınlar açısından ne şekilde gerçekleştirilmek durumunda olduğunu göstermesi açısından önemli görünmektedir. Bu deneyimler toplumsal cinsiyet kodlarının gazetecilik mesleğinde kadınların yeni stratejiler geliştirmelerine de kapı aralayabilecek bir mahiyettedir.

EK. Katılımcılar

Grup 1: 22 Nisan 2018

ŞÜKRAN: 20'li yaşlarında olan görüşmeci iletişim fakültesi mezunu ve bekar. Görüşme yapıldığı tarihte iki yıllık gazeteci ve çalıştığı kurumda muhabir.

GÜNSELİ: Çalıştığı gazetenin yönetiminde. 40'lı yaşlarda ve evli.

NECİP: Gazetenin patronu, 30 yıl önce satın aldığı gazeteyi yönetmekte. İletişim fakültesi mezunu değil.

Grup 2: 16 Nisan 2018

NURTEN: 40'lı yaşlarda, bekar ve İşletme okumuş. 17 yıldır gazeteci. Daha önce bir giyim mağazasında çalışmış.

GÜNGÖR: 17 yıldır gazeteyi yönetiyor. Gazete ailesinden kalmış kendisine. Mühendislik okumuş.

Grup 3: 15 Nisan 2018

AYSEL: 40'lı yaşlarda, 17 yıldır gazetecilik yapıyor. Daha önce muhabir olarak çalışmışken şimdi yayın kuruluşunun dergilerle ilgili kısmında yönetici pozisyonunda görev yapıyor. Reklamcılık eğitimi almış.

MEVLÜT: İzmir'de gazetecilik yapmış. Gaziantep'te kendi gazetesini kurmuş. Aynı zamanda kentın iş ve kültürel yaşamına dair dergiler de çıkarıyor. İletişim fakültesi mezunu, 40'lı yaşlarında.

Grup 4: 13 Nisan 2018

MEVHİBE: Eşi ile birlikte buldukları medya grubunun sahibi ve çalışanı. 40'lı yaşlarda, iki çocuk annesi.

SALİH: Medya kurumunun sahibi, kırklı yaşlarda. Evli ve eşi ile birlikte yöneticiler.

NECMİ: 30'lu yaşlarda. 10 yıla yakın bir süredir gazetecilik yapıyor.

Grup 5: 11 Nisan 2018

OLCAY: 40'lı yaşlarda. İki çocuk annesi ve lise mezunu. Yaklaşık on yıldır gazetecilik yapıyor. Şu aralar daha çok gazetenin yazı işleri kısmında çalışıyor. Gazete sahibinin kızı aynı zamanda. İletişim eğitimi bulunmuyor.

DOĞAN: Gazete sahibi ve gazetesini yaklaşık 30 yıldır işletiyor. İletişim eğitimi bulunmuyor.

Kaynakça

Alankuş, S. (2001). Globelleşme, Yerelleşme ve Yerel Medya. *Bianet*, <https://m.bianet.org/bianet/siyaset/218-globallesme-yerellesme-ve-yerel-medya>. 16.10.2017.

Alyakut, Ö., (2018). Kadın Gazetecilerin Sosyal Hakları Uygulanmasına Yönelik Görüşleri: Kocaeli Medyası Örneği. 1. Uluslararası Eğitim ve Sosyal Bilimlerde Yeni Ufuklar Kongresi Bildiriler Kitabı. 9-11 Nisan 2018, İstanbul.

Arsan, Esra (2003). Haber ve Habercilik. Sevda Alankuş (Der.) içinde, *Gazetecilik ve Habercilik* (137- 153). İstanbul: IPS İletişim Vakfı.

Arslan, E. ve Arslan, B. (2016). Türkiye'de Yerel Gazete Yöneticilerinin Meslek Etiği Algısı. *Selçuk Üniversitesi İletişim Dergisi*, 9(2), 174-204.

Asit, G. ve Şahin Kıralp, F. S., (2017). Kadın Gazetecilerde Mesleki Tükenmişlik ve Yaşam Doyumu. *Mediterranean Journal of Humanities*. 7 (1), 289-298.

Asker, A. (1991). *Kadın Gazeteciler*. İstanbul: Türkiye Gazeteciler Cemiyeti.

Bannerji, H. (2016). Marx'tan Yeniden Doğmak. (Senem Özdemir, Çev.). İstanbul: Yordam Kitap. (Eserin aslı 1977'de basılmıştır)

Basın İlan Kurumu (2020). 2020 Basın Çalışanları İstatistikleri. <https://bik.gov.tr/wp-content/uploads/2020/08/Basin-Istatistikleri-2020.pdf>. 20.01.2020.

Bilecen, S. N. (2020). Yerel Basında Kadın Çalışanların Konumu ve Sorunları: Giresun Yerel Basın Örneği. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*. Sayı: 12 (22),159-172.

Bora, Tanıl (2005). Taşraya Bakmak. T. Bora (Der.) içinde, Taşralaşan ve Taşrasını Kaybeden Türkiye (37-66). İstanbul: İletişim Yayınları.

Bora, Tanıl (2010). Taşrada Var Bir Zaman, Z. T. Tül ve A. Güneş (Der) içinde, Taşralaşmamak ve Taşrayı Yitirmemek (167-180). İstanbul: Çitlembik Yayınları.

Bourdieu, P. (2014). Eril Tahakküm. (Bediz Yılmaz, Çev.). Ankara: Bağlam Yayınları. (Eserin aslı 2002'de basılmıştır)

Collin, F. ve Kaufer, I. (2015). Feminist Güzergah (G. Acar Savran, Çev.). Ankara: Dipnot Yayınları. (Eserin aslı 2014'te basılmıştır)

Connel, R. (2016). Toplumsal Cinsiyet ve İktidar. (C. Soydemir, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları. (Eserin aslı 1998'de basılmıştır)

Çur, A., (2005). Taşraya Bakmak. T. Bora (Der.) içinde, Kadınlar: Taşranın Yurtsuzları (ss. 115- 136). İstanbul: İletişim Yayınları.

Dursun, Ç. (2010). Kadına Yönelik Şiddet Karşısında Haber Etiği. Fe Dergi. 2 (1), 19-32.

Dursun, Çiler (2011). Birkaç Arpa Boyu 21. Yüzyıla Girenken Türkiye'de Feminist Çalışmalar Cilt II. S. Sancar (Der.) içinde, Türkiye'de 1975-2010 Arasında Haber, Habercilik ve Gazetecilik Çalışmalarında Kadın Sorunlarına Bakış ve Feminist Yaklaşımlar (603- 647). İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.

Eroğlu, Y. A., ve Arslan, B. (2017). Current debates in public relations cultural & media studies Volume 9, E. Doğan ve E. Geçkin (Der.) içinde, Women Journalism in Local Press (Mersin local press sample). Londra: IJOPEC Publications.

Etiğe, Ş. ve Demir, A. S. (2017). Toplumsal Eşitsizlikler ve Kadın Emeği: Medya Endüstrisi Üzerine Bir Araştırma. Emek Araştırma Dergisi. Sayı: 8 (12), 123-144.

Gezgin, S. (1998). Basın Sözlüğü. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları.

Gittins, D. (2011). Aile Sorgulanıyor. (T. Erdem, Çev.). İstanbul: Pencere Yayınları. (Eserin aslı 1993'te basılmıştır)

Girgin, A. (2009). Türkiye'de Yerel Basın. İstanbul: Der Yayınları.

Ilgaz, C. (2003). Türkiye'de Yerel Gazetecilik. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi,16, 177-184.

İçten, D. ve Erdurun, Y. (2020). Yerel Medyada Kadın Gazeteci Olmak Sorunlar ve Çözüm Önerileri. İstanbul MEDAR.

İlkkaracam, İpek (2012). Geçmişten Günümüze Türkiye'de Kadın Emeği. A. Malak ve G. Toksöz (Der.) içinde, Feminist Politik İktisat ve Kurumsal İktisat Çerçevesinde Türkiye'de Kadın İstihdam Sorununa Farklı Bir Yaklaşım (201- 219). Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınevi.

Kadiroğlu Bulut, Ç. (2019). Sınıfın Sınırlarında Gazeteciler Proleterleşme. İstanbul: Notabene Yayınları.

Kandiyoti, D. (2011). Cariyeler, Bacılar, Yurttaşlar. (A.Bora, F. Sayılan, Ş. Tekeli, H. Tapınç, F. Özbay, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.

Karadağ, Meltem (2011). Ta Ezelden Taşkındır Antep. Mehmet Nuri Gültekin (Der.) içinde,Gaziantep'te Kentsel Mekanın ve Kültürel Coğrafyanın Değişimi (393-412). İstanbul: İletişim Yayınları.

Karaduman, M. (2017). Yerel Medya Çalışanlarının Eğitim Düzeyleri ve Mesleki Yeterlilikleri: Antalya Örneği. Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 28, 284-301.

Kavas, A. (2018). Karşılaştırmalarla 81 İl için Cinsiyet Eşitliği Karnesi-2018. 13.01.2021. Tepav https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/bitstream/handle/1/927/1520402632-7.Karsilastirmalarla_81_Il_Icin_Toplumsal_Cinsiyet_Esitligi_Karnesi_2018.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Köker, Eser (2007). Kadın Odaklı Habercilik. Sevda Alankuş (Der.) içinde, Kadınların Medyadaki Hak İhlalleriyle Baş Etme Stratejileri(117-148). İstanbul: IPS İletişim Vakfı.

Kuyucu, M. (2013). Medyada Kadın Olmak: Medya İşletmelerinde Çalışan Kadınların Sorunları. Uluslararası Hakemli Beşeri ve Akademik Bilimler Dergisi, 2 (6), 30-62.

Mater, N., ve Çalışlar, İ. (2007). Kadın Odaklı Habercilik. Sevda Alankuş (Der.) içinde, Medyadaki Durumu Tersine Çevirmek (ss. 167-195). İstanbul: IPS İletişim Vakfı.

Mater, Nadire (2008). Başka Bir İletişim Mümkün. Sevda Alankuş (Der.) içinde, Kadın Odaklı Habercilik ve Bianet (109-112). İstanbul: IPS İletişim Vakfı.

Ökten, Ş., (2009). Toplumsal Cinsiyet ve İktidar: Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin Toplumsal Cinsiyet Düzeni. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2 (8), 302-312.

Özcan, A. (2016). Yeni İletişim Teknolojileri, Yerel Gazetecilik ve Yerellik Algısı. Marmara İletişim Dergisi, 26, 17-36.

Parsa, Alev Fatoş (2012). Dokuz Eylül Üniversitesi Uluslararası Kadın Konferansı Bildiriler Kitabı. V. Tecim, Ç. Tarhan, C. Aydın (Der.) içinde, Yazılı Basında Cinsiyetçi Söylem: Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Yazılı Basında Sunumu ve Alternatif Çözüm Önerileri (573-582). İzmir: DEKAUM.

Saktanber, Ayşe (2011). 1980'ler Türkiye'sinde Kadın Bakış Açısından Kadınlar. Şirin Tekeli (Der.) içinde, Türkiye'de Medyada Kadın: Serbest, Müsait Kadın veya İyi Eş, Fedakar Anne (187-206). İstanbul: İletişim Yayınları.

Sancar, S. (2012). Türk Modernleşmesinin Cinsiyeti. İstanbul: İletişim Yayınları.

Stone, A. (2015). Feminist Felsefeye Giriş. (Y. Cingöz ve B. Tanrısever, Çev.). İstanbul: Otonom Yayıncılık. (Eserin aslı 2006'da basılmıştır)

Tekvar, S. O. (2016). Kadın Gazeteci Olmak: Uçan Haber 'Kadın ve Medya' Özel Sayısının İncelenmesi. Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6 (2), 426-436.

Temel, M., Korkmaz, A., Somuncu, B. ve Şilen, K. (2012). Yerel Medya Çalışanlarının Sosyo-Demografik Özellikleri ve Sektör Sorunlarına Bakışı: Kayseri Ve Nevşehir Yerel Medyasına Yönelik Alan Araştırması. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9(19), 125-157.

TGS; (2021) Gazeteci Kadınların Yaşadığı Cinsiyet Ayrımcılığı ve Şiddet Araştırması. *Türkiye Gazeteciler Sendikası*, <https://tgs.org.tr/gazeteci-kadınların-yasadığı-cinsiyet-ayrımcılığı-ve-siddet-arastirmasi/> . 10.01.2021

Tufan-Tanrıöver, H. (2000). Medya Sektöründe Kadın İşgücü. Toplum ve Bilim, 86, 171-193.

Uysal, Ayşen (2011). Ta Ezelden Taşkıdır Antep. Mehmet Nuri Gültekin (Der.) içinde, Antep'te Siyaset: Yerli, Muhafazakar, Sermayedar (345-368). İstanbul: İletişim Yayınları.

Walby, S. (2014). Patiryarka Kuramı (H. Osmanağaoğlu, Çev.). Ankara: Dipnot Yayınları. (Eserin aslı 1991'de basılmıştır)

Yücebaş, M., Köksalan, E., Gökgöz, G., Yücebaş, S., Güven, O. Ö., Şahin, E., vd. (2019). GAP Bölgesinde Yerel Medya – Sorunlar, Tespitler, İmkanlar. Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi.

Yüksel, A. Seda (2011). Ta Ezelden Taşkıdır Antep. Mehmet Nuri Gültekin (Der.) içinde, Bir Şehir Efsanesi, Göç ve Değişen Antep (371-392). İstanbul: İletişim Yayınları.